

KEVADIK

Paul Liivak.

Kevadel.

Noorsoo suvipidustuste

Pärnus 27.—30. juunini s. a. kava on lõpukult sellasena välja kujunendi:

Neljapäeval, 27. juunil:

Kell 17 — Osavõtt eesti karskusliikumise 40. a. juubeli kongressi avamisaktusest.

1. Avakõne — prof. P. Pöld.
2. Tervitused.
3. Eesti karskusliikumise 40. aastat — mag. V. Ernits.
4. Karskusliikumise rahvuskultuuriline tähtsus — J. Tõnisson.
5. Mälestusi karskusliikumise algajalt — prof. M. J. Eisen, J. Vulf, Kuusner. Muusikat, laulu.

Reedel, 28. juunil:

Kell 10 — Osavõtt kongressi esimesest töökoosolekust. Kavas referaadid:

1. Kokkuvõtteid meie tänapäeva seltskonna ideoloogiast ja selle arenemise sihtjooni — prof. P. Pöld, drnd. A. Anni.
2. Eesti kool ja karskusküsimus — dir. H. Roos.
3. Noorpõlve suhe karskumõttele — mag. A. Elango.
4. Mis teha meie haritlaskonna võitmiseks karskumõttele — dr. R. Tamm.

Kell 18 — Kontsert-miiting.

1. Kõne — pr. Ploompuu-Vesterinenn.
 2. Kõne — pr. Helmi Pöld.
 3. Kõne — toim. A. Jürvetson.
 4. Kõne — dr. R. Tamm.
- Muusikat, laule, deklamatsioon.

Kell 21 — Suvipidustuste avamine ja tutvumisõhtu. Kavas: avamine, tervitusi, muusikat, laulu, mängu (P. tütarlaste gümn. ruumes).

Laupäeval, 29. juunil:

Kella 10—14 — Suvipidustuste I. töökoosolek (kas vabas looduses või P. poegl. gümn. ruumes). Kavas referaadid:

1. Modernist elutundest — drnd. A. Anni.
2. Uus elurütm ja selle kajastusi kirjanduses — kirjanik J. Barbarus.
3. Päikese ja vabaõhuliiklemise kultuurist elureformi tegurina — dr. med. J. Vilms.
4. Vaba sõna.

Kella 16—20 — Suvipidustuste II. töökoosolek (koht nagu eelmisel). Kavas referaadid:

1. Isiku väärtustaha ja ühiskonna väärtusnõue — üliõpilane I. Tõnisson.
2. Noorte harrastusi ja noorsooliikumise

tänapäeva seisukord — üliõp. V. Oolup ja õpil. N. Ruus.

3. Noorpõlve ülesandeid eesti ühiskondlikultuurilises elus — mag. A. Elango ja üliõpilane A. Küng.

Kell 22 — Rongikäik tõrvikutega ja väljasõit merele.

Pühapäeval, 30. juunil:

Väljasõit Torri, vabaõhu mängud, linnaga tutvumine jne.

Kell 20 — Noorte kunstiohtu Endlas.

Kavas: noorte luuletusvõistluse tagajärgede avaldamine, auhinnatud luuletuste ettekandeid, muusikat, laulu, plastikat.

Suvipidustused avab haridusminister. Osa võtma kutsutakse päale liidu liigete kõikide keskkoolide õpilased. Osavõtjail võimaldatakse maksuta kasutada ühiskorterit (tütarlastel P. tütarl. gümn. ruumes, poistel Pärnu poegl. gümn. ruumes). Suvipidustustele ja tagasi sõiduks raudteel loodetakse saada vabariigi valitsuselt 50 prots. hinnaalandust.

Kohapäälseid suvipidustuste eeltoide teeb Pärnu koolinoorsoo org.-ide Poegl. gümn. õp.-üh. „Püüde“, Tütarl. gümn. õp.-üh. „Lotosse“, Kaubanduskooli õp.-üh. „Kiire“, Skoutide maleva ning hiljuti likvideeritud Pärnu keskkoolide kirjand. tead. ühingu esitajaist koosnev toimikond.

Isiklik koosseis on järgmine: juhataja Tomberg, abi Ruus, kirjatöömataja Kivisild, abi Andresson, laekur Tamm, abi Ohaka. Üldtoimikonna kõrval töötavad kunstiohtu ja korteritoimikonnad. Esimese koosseis: Ottoson, Ruus, Lubler, teise: Ohaka, Tomberg, Tamm. Suvipidustuste korra eest vastutuse on enda päale võtnud poegl. gümn. dir. O. Mälk, kes ühtlasi koolijuhatajate esitajaks on üldtoimikonnas.

Kunstiohtu on lootusi kuulda Pärnu koolinoorsoo sümfooniaorkestrit, Viljandi hariduseltsi tütarl. gümn. laulukoori, noort viulistikuntniku Hubert Antoni, lubab esineda Pärnu tütarl. gümn. plastikatrupp j. n. e.

Erielist huvi peaks aga pakkuma luuletusvõistluse tagajärgede avaldamine ja auhinnatud luuletuste ettekandmine (võimaluse korral autorite poolt). Osavõtt suvipidustustest, seniste kohtadelt tulnud andmete järele otsustades, lubab õige elavaks osutada. Mitmed liidu liikmed org.-id on otsustanud sel ajal korraldada Pärnu ekskursioone. Ametlikud kutsed osavõtuks saadetakse liidu liikmetele ja koolidele mai alul välja.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus

William Shakespeare: Macbeth

Tõlkinud Ants Oras. 112 lk., hind 1 kr. 75 s., kalingurköites 3 kr. 25 s.

William Shakespeare on kõikide aegade suurim draamakirjanik ning Euroopa mandri rahvaste kirjandusliku tasapinna kõrgust võib osalt mõõta ka sellega, kas ja kuivõrd on tõlgitud Shakespeare'i töid. Eestis on edenenud see valts ning kõigepealt seepärast, et meil on puudunud tõlkijad, kes suudaks anda edasi briti geeniusse suurematuid ridu eesti keeles. Shakespeare'i suurtest draamadest on meil seni tõlkes saadaval ainult „Kuningas Lear“, kuna varemini ilmunud „Hamlet“ on ju ammu trükist otsas.

Hiljuti ilmus Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel „Macbeth“.

„Macbethis“ on maruhoona vallutavaid tundeid ja ihasid, on õudu ja elamuste suurus, on mõtteid, mis harilikule surelikule sinavad kõrgetena nagu mäed: tarvis pingutada ja püüda, enne kui suudetakse saada sellele mõttekõrgusele. Seepärast siis ilmneki, et pole küllalt lugeda Shakespeare'i töid ühekordselt ja ajaviteks, tuues eksemplari raamatukogust või laenates teiselt, ei, Shakespeare'i lugemine on tõsine vaimutöö ning temasse peab püüdnult süvenema. Kuid tulemused on ka väärivad — nad rikastavad inimese vaimu võimsalt.

Käesoleva „Macbethi“ tõlke on teinud Ants Oras, kes on lõpetanud Oxfordi ülikooli doktori kraadile vastavalt ning on meil tuntud maitseka tõlkijana. On põhjust arvata, et tõlge on seepärast sedapuhku igatepidi nõuete kõrgusel.

REVADIK

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 6

VI aastakäik

1928/29

A. KÜNG.

E. Koolinoorsoo Keskliidu likvideerimise puhul.

Hiljuti andis E. Koolinoorsoo Keskliit oma asjaajamis-paberid ja arhiivaalid üle E. Noorsoo Karskusliidu juures asuvalle noorsooliikumise keskarhiivile. Seega on faktiliselt tegevuse lõpetand (ametlikult tahetakse seda teha liidu vilistlaskogu koosolekul) asutus millest paari aasta jooksul midagi kuulda polnud ja millest ei teatud, kas ta eksisteerib või mitte. Sic transit gloria mundi!

Kord nii elava tegevusega meie noorsooliikumise tuiksoon, mis verrega varustas noorsooliikumise organismi, on lõpetand funktsioneerimisel. Kahju on kuulda, sest endistel koolinoorsooliitlastel, kes uhkusega kandsid rinnal liidu embleemi, sinisel põhjal hõbedane kuusk, kellele oli iga seda märki kandev kaasõppur sõber, kellega ühine oli võimal igatsus uue elustiili, parema kui vanade oma järele. Vast ärgand iseteadvuses, ballasteerimata elukogemusist, protesteeriti vanade tahte vastu vormida noori oma näo

järele, „taheti elu korraldada ise oma äranägemise järgi“. Sellaste noorte ühendajana oli E. Koolinoorsoo Keskliidul oma kongressidega, kus sihte selgitati, värskust ning jõudu ammutati edaspidiseks tööks, suur ülesanne täita.

Nüüd on noorsooliikumine alla käind, keskliit likvideerund! Mis on selle põhjuseks?

Osalt on sellele vastat järgnevas V. Olup'i artiklis „Üldise noorsooliikumise ja noorsookarskusliikumise suhtest meil“, sääl mainimata tegureid ja keskliidu likvideerimise põhjusi võtame aga siin ligema vaatluse alla. 1923. a. haridusministeeriumi normaalpõhikirjade noorsoo-organisatsioonidele sunduslikuks tegemine, andis tugeva hoobi meie noorsooliikumisele, killustades koolidevahelised, noorsooliikumise vaimu kandvad noorsoo-organisatsioonid. Kuid see üks poleks veel saatuslikuks saand. Teiseks põhjuseks oli, et pingutusele oli järgne-

mas (nagu kogu meie kultuur- ning poliitilises elus) reaktsioon. Ent nagu laineharjale järgneb org ning orule taas hari, oleksime võind ka noorsooliikumisele kindlasti tõusu ennustada, kui poleks mitte seitsmenda koolinoor- soo kongressil (1926. a. sügisel) uued noorsooliikumise juhid lühinägelikult ning teravalt katkestand sidemeid kogu senise noorsooliikumist kandva tege- laskonnaga, loobudes selle kaastööst.

„Raksati rusikaga“, räägiti ilusaid sõnu rahvuslusest (mis muide muus ei avaldud kui sõnus ja eht eestilikus taipamattuses, et saeti oksa kus isuti — mõtlen siin kaebusi riigivane- malle ja haridusministeeriumile, senise koolinoorsooliidu suuna pääle ja alandlikke lubadusi mõistlikum olla.)

Side oli katkestet, ent uued inime- sed olid jõuetud liikumist juhtima.

Millistele aladele peaks suunduma eestkätt noorsoo isetegevus?

Ülalmainitud küsimusele palus „Kevadiku“ toimetust vastust meie haridus- ja kultuurtege- lasilt, kes on või kes on olnud tihedamas kokkupuutes meie noorsooliikumisega. Allpool järgnevaid vastuseid ära tuues kasutab aja- kirja toimetust juhust edasi anda vastuste au- toreile südamlikku tänu lahke vastutuleku eest ankeedile vastamise näol.

Nigol Andresen.

keskkooli õpetaja.

Enam intellektuaalseid harrastusi (kirjandus, filosoofia, sotsioloogia, loodusteadus), võima- hkult kollektiivsena tööna, sihiks mitte oma isiku tegevusjahu rahuldamine vaid enese kin- nistamine elu dünaamikasse, paiga leidmine endale mitte ükski tänases vaid homseski yhis- konnas.

Mag. phil. August Anni.

Vähemalt meie kooli praeguse, vähe-kas- vatava tasapinna juures peaks tingimata soo- dustatama õpilaste oma-algatuslikku tegevust nii klasside- kui ka koolidevahelistes organi- satsioonides.

Eriti tarvilik on isetegevus sääl, kus õpi- lase enda väärtus- tahte arendus ongi kas- vatuse pääülesanne, s. o. normatiivseil aladel, eetilise-religioonse ning poliitilise-sotsiaalse sihi- püüdluse ja esteetilise maitse kasvatuses. Sääl ulatub passiivselt omändet võõras suggestioon

Tõsi küll, alguses — kohe pääle kong- ressi — tundus värskust ja jõudu töös, ent see oli vaid oletuli mis peagi kus- tus. Päälegi tegutseti päämiselt kooli- töö täiendusosaladega, näit. koolikoope- ratiividega, tahaplaanile jäi noorsoo- liikumise ideoloogia arendamine ja õhutamine.

Jõutagavarad olid kiiresti lõpul, teisalt ei kinnitand haridusministeeri- um seitsmendal kongressil tehtud põhi- kirja parandusi ning selle asemel, et nüüd otsida uusi teid noorsooliikumise elustamiseks, jäetakse sõjariistad võit- lusväljale ning põgenetakse.

Nii leiame seitsmenda koolinoorsoo kongressi sõjakaid tegelasi, kelle pre- tensioonid kord ka E. Noorsoo Kars- kusliidu järele käisid, tahtmatute noor- sooliikumise ja E. Koolinoorsoo Kes- kiidu hauakaevajatena.

veelgi vähem kui lihtsa teadmiskultuuri alal; õpilane, kes pole vaba ja aktiivse tahteraken- duse läbi ise otsides, eksides ja leides endale kindlaks harjutand oma tahtesuuna ja vää- rtuste hindamismõõdupuu, võib jääda eluks- ajaks ainult iseloomutuks kari-inimeseks, en- tusiasmi- ja armastusvõimetuks ja siis ka loo- misvõimetuks. Nii siis: õpilasingidesse ilma- vaatelisi ja kirjanduslikke referaate ja vaid- lusi. Nind samal alal iseseisvaidki teostus- katseid: luule ja teiste kunstide harjutusi ja eetiliste ning sotsiaalsete aadete teostustaot- lusi isiklikus elus (elureform) ja selleks moo- dustatud noorusühiskonnis (klassi omavalit- sus, ühistegevus) vastavalt organiseeritud gru- pid mingi spetsiaalsihiga (aiaharimisrühmad, matkarühmad, „noorsoo vabariigid“ suvi- laagris, jne.).

Mag. phil. A. Elango.

Kaks on noorusel kodumaad: üks hinge, teine keha (olles üksteisest sama lahutamatud, kui hing ja keha). Sellal, kui nooruri üla- harjade poole igatsev hing leiab enda vormi vaimses seurustelus inimsoo parimatega — loovate suurvaimudega, eriti prohvetlikkude sõnakunstnikkudega, ta nõtkes keha igatseb- ilusate ja hingset väljendusvormide järele- uisuteedel, suusaväljadel ja kaugusveitvatel matkateedel.

— Kumb neist on tähtsam, te. küsite —

Ent miks te ei küsi, kumb on tähtsam, kas parem või vasak silm?

Mõlemaid enda kodumaid stiilipärasest kooskõlas viljeleda — selles on noorsoo endaloodud organisatsioonide ülesanne.

Mag. phil. Villem Ernits.

Esikohale tuleks seada ilmavaatelised küsimused kui kogu elusihhi määravad ka kõige praktilisemate ja individuaalsemate isikute juures. Üldrahvuskultuuriline ilmavaade, karskusmeelsus, hõimumeelsus, sotsiaalne humanus, filosoofia, kunsti ja teaduste armastus oma võimete kohaselt on alad, mis enam-vähem kõiki huvitavad ja mille algmõisted kõigile tarvilikud. Nende arendamisele ja teostamisele tulebki pöörduda panna noorsoo isetegevuses, kus juures praktilistel põhjustel langeb peaaraskus noorsoo karskusliikumisele, mille ümber võivad rühmituda tarvilikul määral kõik idealistlikud püüded ja ilmavaate kujundamisharastused.

Teiseks suureks noorsoo isetegevusalaks oleks kehakultuur enese mitmekesisest väljendustes ja organisatsioonides. Ainult niipalju tuleb tähendada, et seda ala ei pea mitte alahindama, nagu selleks kalduvad nii paljudki vaimukultuuri harrastajad ja ülihindajad, teisel poolt ei võiks seda ala jällegi absoluutselt ülivõrsuda lasta, nii et see vaimukultuuri lämmatama hakkaks. Kuid siingi peab teatud individuaalne vabadus valitsema. Ka kõige suurem vaimukultuuri harrastaja peab selle võrra oma keha eest hoolt kandma, et see kehalise häaoleku kõrval võimaldaks ka vaimiselt maksimaalseid saavutusi.

Noorte isetegevus võib leida võrdlemisi avaraid väljendusvõimalusi ka tehnikas ja majanduslikus küsimusis, näiteks ühistegevuses. Need huvid võivad noortele väga lähedal olla, ja ei ole mõtet neid alahinnata ehk takistada, kui nad on ehtsad ja tulevad noorte sisimast hingest ülgavusest. Arusaadav, et tulevased suured ja väikesed Fordid ja Edisonid tegutsevad juba nooruses omal erialal, ja ülekohtu oleks neid selles takistada ehk nende väljarendemist raskendada.

Mag. phil. Alfred Koort.

Ma vastan küsimust: „millistele aladele peaks noorsoo isetegevus eeskätt suunduma“, eeldades, et seda isetegevust kannab veel noorsoo liikumise vaim. Siis on mul selge, et ei tohi seada sellele isetegevusele ülesandeid, milliseid peab tarvilikuks mõni vanaduses juba üle noorusaja jõudnud. Sest see võib kujuneda parimal juhul juba nähtud sümptomide arstimiseks, mitte aga uute jõudude vallandamisele, mida me veel ei tunnegi. Kes noorsooliikumise mitte ainult hätahtlikult ei suhtu, vaid sellest ise puudutat on olnud, see teab, et just kõige paremat ei tule välja öelda, vaid ootuses enesele hoida.

Ent noorsooliikumine on alati sidevuses üldise vaimse eluga. Ja alati sääl, kus see isetegevuse avaldamine muudab oma iseloomu ja kus see nähtavale on tulnud, võib arvata, et noorsugu enam-vähem kindlalt oma tee lõ-

puni käib. Ainult ses mõttes võib seda küsimust vastata.

Kui meie Eesti esimesi noorsooliikumisi kandis reformatoriline meelsus mõne üldise „idee“ all: rahvuslus, omapära, kultuur, sotsialism jne., siis on selle idealistliku suuna asemele astunud põhjalikult realistlik. Ta ei eita enam nii valjult täiskasvanute kultuuri ja tehnikalist ümbrust. Aga ei jaata seda ka pimesi, vaid püüab oma reaalselt situatsiooni ja üksikuid nähtusi võtta nende sidevuses ja täita mõttega, mille eest tahab kanda vastutust. Just eriti silmatorkav on see realism ühiskonnaelu küsimusis, kus mitte paljas ideetsemine päämine asi pole, vaid tegevus keskel argipäeva, mitte lootmine ajaloo vääramata käigule, vaid, näiteks, võitlus vabaaja vaimistamiseks. Siit kohe esimene tegevusala: meelestus, oma situatsiooni reaalsusest väljudes: kus seistakse? inimese ülesanne üldiselt? mis mõttes kutset jaatada? ühiskonna ehituse mitmekesisus ja orgaaniliselt kasvav vaimne elu selles mitmekesisuses? riik ja kodanik? oma konkreetse ülesande nägemine, tõelise kutse väärtuse hindamine jne.

Teiseks: Elamine väikestes noorsoo liitudes, kus elatakse osaduses. Siin otsitakse seda vormi, millises üldse võimalik saab olla tõeline vaimne elu — vastukaaluks tehnilise ajajärgu seltskonnalisele eluvormile.

Kolmandaks: Vastukaaluks spordile ja seltskondlikule tantsule noorsugu vist arendab süvendatud kunstimeelt: liikumismängus ja lavatantsus, hääle ja sõna produktiivses kujundamises kehalises liigutuses.

F. V. Mikkelsaar.

haridusministri abi.

Elavas organismis on paratamatult vajalik energia — ja ainevahetuse tasakaal, kasvavas organismis koguni sissetuleku ülekaal. Samuti on üksiku inimese kui ka ühiskonna loovas — muuhulgas ka tulunduslikus — tegevuses vajalik energia ja ressurside tasakaalus vahetus, arenemise ja tõusu ajajärgul ka siin sissevõtu ülekaal. Vastavalt sellele peaks noorsugu — arenev põlv — kasvama vaimu- ja füüsilise-energia, aga ka tulunduselu õigesse majapidamisse. Siit järeldus: noorsoo tuleb suunduda eeskätt tervele vaimisele ja füüsilisele tööle, mis olgu alguses pea tervelt mäng, hiljem aga ikka tõsisem ja tõsisem töö. Et haarata ühtlasi kasvumist tulundusliku elu ökonoomiasse, on vajalik niihästi mängu kui tööd rakendada iseseisvale tulunduslikule ettevõttele, näiteks noorsoo organisatsiooni aianduses, kooperatiivis jne. ettevõtetes, kus kõik tehakse noore oma algatusel, jõul ja ressursidel (lubatav oleks ainult laen harilikudelt protsentidel). Nii ei oleks küpsev noor (kui ta sai tõsiselt asjast osa võtta) hiljem saamatu kodu loomisel ja kogu elukäigu rajamisel... Soovitaksin aedkodu loomist, kus harmooniliselt vahelduksid vaimline ning füüsiline töö, sport, mäng, laul... muutudes järkjärgult harjumisteks, eluõnne tagavateks harjumusteks.

August Reeben.

Paide ühisgüm. direktor.

Olen selles arvamises, et noorsugu kui tulev, kasvav, ainult tema enese päralt olev homsepäeva ühiskond peaks suunduma ühesuguse tähelepanuga kõigisse tänapäeva ühiskonna nähtustesse. Sest ei ole mõeldav, et ta suudaks luua midagi täiesti uut, enneolematut, väljaspool aega ja ajalugu. Sellega aga ei ole veel mitte öeldud, nagu peaks noorsugu kõik selle omaks võtma, mis tänapäeva ühiskond pakub. Kaugeltki mitte. Noorsool on valiku võimalus elu edasiviivate ja elu ainult alalhoidvate või hävitavate nähete vahel. Millised ta enesele valib, see on leeb noorsoost endast. Ma mõtlen, just need oleksid küsimused, millistes noorsugu eestkätt peaks selgusele jõudma. Ka praegusaja ühiskonnas leidub ideid ja tähiseid, mis võivad teed näidata tulevastele põlvetele — elu edasiviimise mõttes. Noorsool tuleks neist kinni haarata ja oma elus maksma panna. Tegelik elu näitab, et uued ideed ja mõtted levinevad väga aegamööda, kui neid kannavad ikka ja alati ühed ja samad isikud, tarvis on nende tunnustamist ja teostamist hulkade poolt.

Konstantin Treffner.

H. Treffneri güm. direktor.

Noored peaksid endis kandma parema tuleviku ideaale. Sellepärast peaks noorte isetegevus suunduma aladele, mis rajatud kõrgematele väärtustele ja kaunistele ning suurtele mõtetele.

Noorte karskus selle sõna laiemas mõttes on kahtlemata üks esimesist aladest, millele peaks suunduma noorte isetegevus. Sel alal võiks noorte isetegevus omandada küllalt tähtsagi ühiskondliku liikumise kuju.

Kehakultuuri alal peaks koolinoored püstitama uued sihitähised: üksiksportimise ja võistluse asemele — hulgasportimise ja võistluse Sportimine olgu esteetiliselt ja vaimliselt hingestatud. Senised päämiselt tooresjõu avaldused peaksid maad andma uutele, kaunistele väljendusviisidele. Oige rahvusliku selgroo kasvatamine olgu ka ala; kus peaksid töötama noored juba koolipingil. Meie ideaaliks peaks olema: teadlikult rõhutades meie omapära, kultuurselt olla võistlusvõimne teiste rahvaste hulgas. „Jazzbandikulturi“ harrastamist tuleks tuleks noortel tingimata kärpida ja eluõigust anda ka meie oma rahvapärastele meelelahutusvormidele. Noored, olge karsked, terved ja rõõmsad eesti poisid ning tüdrukud! Neegreid ja hottentotte on juba enesestki rohkem kui meid.

Friedebert Tuglas.

Nagu mõistan, taotleb noorsoo isetegevus kaht eesmärki: üheltpoolt isiku mitmekülgset arendamist, teisalt tõukeandmist pärsaste tegevusala leidmiseks.

Esimene neist langeb tunduvalt ühte kooli ja kasvatusse püüetega. Kuid kuna noorsugu viimaseid jälgib enam-vähem passiivselt, siis

on ta suhe nendega isetegevuses aktiivne. Ja see asjaolu pole kaugeltki vähese tähtsusega.

Nii siis organisatsioonid, ajakirjad ja muud harrastused, mille sihiks isiku kujundamine, ta rahvusliku ja üldnimliku tunde- ja mõtte-tagavara täiendamine, ta vaimliste ning füüsiliste võimete suurendamine.

Kuid ei kool ega sellega ühes suunas liikuv isetegevus saa kuigi suurel määral arvestada iga üksiku indiviidi eriliste kalduvustega ega või sellepärast soodustada nende teadlikku arenemist. Ja just siin on noorsoo isetegevusel kitsamas mõttes eriti suur ülesanne.

Siin on tähtsad rühmitised, ettevõtted ja harrastused, mis vastavad juba isiku kitsamaid huvialasid, aitavad tal neisse süveneda, harjutavad oma ülesandeid piirama ja hoiduma kõik-tegemise, kuid lõpuks mitte millegi tundmise ning teadmise eest.

Ja siin ei võiks ma üldse soovitada noorsoole üht ning ainust tegevussuunda. Sest just need isiklikud eeldused ja kalduvused tõmbavad piire, mille tahtlik võitmine oleks vahel otse kahjulik.

Muidugi ei saa kõiki inimitüüpe liigitada valmis valemete järele. Kuid enamus langeb siiski juba noorusest päle kahte suuremasse liiki.

Ühed, kelle huvid keskenduvad päämiselt vaimlisele alale, humanitaarsele probleemele, teadusele, kunstidele. Ja teised, kelle kalduvusi vastab rohkem praktiline teotsemine, aineline maailm, enese ning oma ümbruse häälo. Kui soovitakse: üheltpool romantikud, teisal realistid.

Kool kohtleb neid paratamatult ühte viisi, andes kõigile vajalikke teadmisi. Kuid noorsoo enda isetegevus peaks olema oma sihtides ja abinõudes nõtkem.

On ju küll hää, kui need vastandid oma kujunemisejärgul üksteist mõjutavad ja sellega aitavad vähendada äärmist ühekülgust. Kuid on niisama paha, kui sel kujunemisejärgul antakse indiviidi tulevasele tegevusele mõne ainuõigeks peetud „suuna“ nimel sootu vale algus.

Kas on veel vähe „nurjunud saatusi“ ja „üleliigseid inimesi“!

Ja sellepärast kujutelgem, et noorsoo isetegevuski liigub kahes pääsuunas: humanitaarses ja reaalses, kui nii võib öelda. Sellega oleme astunud elu enese antud eeldustele igatahes sammu lähemale.

Näib vahest imelik, et „vaimuinimene“ ei eelista vaimlisi harrastusi üle kõige. Kuid oleks halb, kui me isegi teoreetiliselt ei suudaks muud mõista kui ainult omi isiklikke huvisid.

Mulle näib, et meie noorsooliikumise ideoloogia on seni tihti üle pingutanud. See on olnud liig „kõrge“ ja „õilis“. Kuid sellisena vastanud ainult erandlikke indiviide, ilma suurt massi puudutamata.

Või millega seletada seda noorte inimeste paljust, kel üliõpilasikka jõudes tõelise harrastuse ja igasuguse isikliku harrastuse aset täidab ainult metsmehelik ülbus ja mõtte- ning tahte-nürdis?

Arvan, et noorsoo isetegevus oleks suutnud õigel ajal äratada neiski peituvaid paremaid kalduvusi, kui ta aga end ise oleks mõistnud elulisemana. Nüüd on ta neist mööda läinud, ilma vähematki jälge jätmata.

Kirjandus, kunstid, esteetilised probleemid — see kõik on ju ilus. Kuid see pole kõigi jaoks, nagu ei või kõik hilisemaski elus harastada ainuüksi seda.

Kui „aateline“ oli ajuti endine vene õppiv noorsugu! Ja mis sai tast ellu astudes? Harilikult ainult halbu ametnikke. Tema „aatalisus“ oli olnud pinnaline, sel polnud mingit kontakti tõelise eluga. Puudus tahtejõud ja kõlbline distsipliin, mida vajatakse väiksemategi aadete teostamisel. Ning ainult veel sentimentaalseil hetkil võidi neid hiljem meelde tuletada.

Meie noorsooliikumine peaks olema demo-

kraatlikum. Ta peaks kaasa tõmbama võimalikult paljuid ja andma midagi võimalikult palju. Mitte nii palju „õilsaid aateid“, milleni suur hulk ei ulatu; vaid seda, mida võib reaalse väärtusena tõesti vastu võtta ja ellu kaasa viia.

Pea igas noores inimeses on midagi peidus, mis ootab ainult leuitamist, arendamist ja kasutamist õigel alal. Kuid igatühest ei pea ot-sima üht ja sedasama. Ning just sellepärast ei või ma näha ka noorsoo isetegevusel üht sisu ja suunda.

On tähtis, et tõuseks inimpõlv, kes koosneks võimalikult õnnestunud indiviidest. Kuid õnnestunud on see, kes on arendanud oma positiivsed kalduvused võimaliku täiuseni ja oskab neid kasutada enese ning ühiskonna häaks.

V. OLUP.

Üldise noorsooliikumise ja noorsookarskusliikumise suhtest meil.

1.

roblem, mida kavatsen riivata käesolevas kirjutises, tohiks olla tänapäev küllaltki aktuaalne. On ju käesoleval ajal meie noorsooliikumine selle sõna päristähenduses mõõna ajajärgus, kuna noorsookarskusliikumine näitab ilmset tõusutendentsi¹⁾. Millest johtund selline olukord, milles kätkeb selle olu ja kuis suhtuda sellele, kuis hinnata seda, need peaksid osutama noorile olevikus põlevaimaiks päevaküsimusiks.

Järgnevate ridade ülesanne pole kaugeltki mitte osatet nähte tühjendav käsitelu, vaid üksnes probleemi vaatepiirile vinnamine, mõningate subjektiivsete märkmete tegemine ja sellest mõtlemisele virgutamine.

¹⁾ Konstateerides fakti, et noorsookarskusliikumises avaldub järjekindel tõus, ei täha ma mitte niivõrd allakriipsutada kaasatulevate noorte arvu (kvantitatiivset momenti), mille poolest paljudes kohtades jäävad noorsookarskusorganisatsioonid tunduvalt taha muusihilisist noorsoo organisatsioonest, aga just seda sipelgaliselt agarat tegevust, mis ei piirdu üksnes kohapääl toimitsemisega, vaid väärib tähelepanu tagajärjekkaks ületriklisiki ühisettevõtteis (tõsisest töömeeleolust kantud kongress Paides, võrdlemisi elav osavõtt võistluskirjutisist jne.).

Nagu juba tähendat, seisame tänapäev üllatava tõsiasja ees, et noorsookarskusliikumine osa-noorsooliikumisenä on silmatorkavalt üleulatav pärisnoorsooliikumisest. Analüüsime nüüd lähemalt selle imelise nähte toimetulekut ja peamisi põhjusi.

2.

Meie riiklikult iseseisvaks saamisega käis kaasas ka energiaküllase ja aatepalanguist leegitseva noorsooliikumise ellu ärkamine. (Esimene koolinoorsoo kongress peeti 1919. a. aprillis.) Uudisnähe! Enneolematu sündmus sagedasist rajudest ülekaidud Tuulemaal! („Noor-Eesti“ aegne ja revolutsiooniline noorsooliikumine põrandaaluseina, illegaalseina soordusid hoopis teisis tingimuis ja olid ning jäid — vähemalt omalt iseloomult — üldiselt siiski vähetuntuiks.) Asuteti õpilasühinguid ja koolinoorsoo liite. Peaesmärk oli „igakülgne enesearendamine“. Haruteldi üldilmavaatelisi, eriti ühiskondlik-kultuurilisi küsimusi. Haripunkti saavutas noorsooliikumine 1922. ja 1923. a. Aga juba 1923. a. lõpul algas langus, mis on kestnud käesoleva ajani. Osalt oli see tühja jooksmine võib-olla tingit selles liikumises peitund sisemiste jõutagavarade

otsa lõppemisest. Rahvusliku iseolemise unistuse reaalseks muutumine vallandas avaldumisvõimaluste puudumise tõttu senini tagasi hoitud potentsiaalse energia hulgad, mille küllus manas esile esimeste vabaduspäevade helgelt romantilise meeleolu ja „Sturm und Drang'ilise“ spontaanse teotsemise. Kuid esialgne tundepärane võidujoovastus pidi andma peagi maad kainele mõtlemisele, kuis säilitada kätte saadud aaret. See siire kõrgpingelisest romantilisest ellusuhtumisest olude ja võimalustega arvestavasse asjalik-reaalsesse ei jätnud oma mõju avaldamata ka noorsooliikumisse. Teiselt poolt — ja usun: mõõduandvamalt — sõltub noorsooliikumise allamäge minek väliseist tegureist. Neist pean pea-tooniandvaks momendiks, millega murti aastal 1923 noorsooliikumise selgroog, haridusministeeriumi vahelesegamist noorsooliikumisse, kus suruti viimane n. n. normaalpõhikirjade alusel töötavate eriringide raamesse ja sunniti likvideeruma üldsihilised õpilasühingud. Millised tagajärjed olid sellel ülema-poolisel sissehaardel noorsooliikumisse, seda võime välja lugeda E. K. K. V. kongressil vastu võetud sellekohasest resolutsioonist: „Kongress tunnustab ministeeriumi poolt väljatöötet põhikirja ses suhtes, et see lubab ainult eriliste sihtidega ühinguid... koolinoorsoole vastuvõtmatuks ning vaba isetegevust halvavaks ning konstateerib, et senniste koolinoorsoo liitude juhtidel võimata on oma energiat uute, ministeeriumi põhikirja järele tekkitavate ühingute tööle pühendada.“ Sealjuures rõhuteti, et isegi seni-valitsend organisatsioonid „ei suuda täita noorsooliikumise algelisemaidki nõudeid“, rääkimata siis tegevusamplituudilt veelgi piiratuimaist vastseist spetsiaalsete eesmärkidega õpilasringest.

Kuid haridusministeeriumi määrused viidi noorsoo ja noorsooliikumisele lähemalseisva õpetajaskonnagi ühemeelsest vastuseisemisest hoolimata täide ja noorsooliikumisele anti selline suund, millele see tugeneb tänapäevgi. Tegelikult on aga olevikus hingitsev noorsooliikumine ainult endise kah-

vatu vari, hoopis kaugel tõelisest noorsooliikumisest.

Siirdudes kõnesoleva küsimuse detailsemale eritelule, pean isiklikult käesoleva aja noorsooliikumise kiratsemise olulisiks põhjusiks järgmisi faktoreid:

1) Ebasobiv organisatsiooni vorm.

Praegu valitsevad kirjanduse, kunsti, loodusteaduste, muusika, male j. t. ²⁾ normaalpõhikirjade paraselt asutet ringid ei ole kohased noorsooliikumise vaimu kandmiseks. Mainit ringide peatstarb on ju õppetundides hangit teadmiste süvendamine — ja just mingil kitsal erialal. Noorsugu ei vaja aga mitte niivõrt spetsialiseerumist kuivõrt sünteesi. Järelikult nende ringide sihtide kitsus on võõras noorte hingelistele tarvetele — see ei veetle.

Too teotsemisala piiratus dikteerib ka siis töötamisviisid ja -võimalused. Valdavam osa tegevusest soordub referaatkoosolekute näol. Need muutuvad aga alalise korduvusega igavaks ja üksluiseks. Päälegi asotseerub meil pea alati mõistega „referaat“ (= mingi küsimuse kokkuvõtlik käsitle) teatav kuivuse ja mõistust ning närve pingutava abstraktsuse moment, mis on ühelt poolt põhjustet juba referaadi iseloomust ja teisalt ebaõnnestund käsitlusviisist kas mitte vastava aine kõrgusel olles — võimetu seda valitsema või kuulajaskonda kui niisugust arvestamata jättes. Loomulik, et selline olukord pärast 5—6 tunnilist aju ja mälu rakendamist koolitöös noori enam ringide ettekannete koosolekuile ei meelita. Praegu-riivat kuivus, „teaduslikkus“ on taas nähe, mis alati-otsisklevat ja elulisust janunevat noort ligi ei tõmba. Liig palju eluvõõrsust, raamatulisust, klassiõhk-konda! ³⁾

²⁾ Jätan sellest loetelust karskusringid meelegra välja, mis omalt olult teisist pisut erinevad nagu hiljem selgub.

³⁾ Muidugi on olukord hää tahtmise ja energiliste juhtide puhul pisut parandetatav, kuid üksnes teatavais piires. Ja kõikjal pole lugu tõepoolest nii halb. Ent olgu tähendat, et ma püüan vaid üldist olukorda tabada, detailsesse ja kõrvalekaldumississe süüvimata.

Ja oleks seal veel eneseavaldamise võimalusigi! — Etenda vaid passiivse vastuvõtja osa! ⁴⁾ Just see seik, et ei suudeta leida igapäevale kohane ülesanne, ei suudeta igapäevale tema võimetele vastavalt aktiivselt töhe rakendada, on meie noorsooliikumist edustavate õpilasingide peapuudus. Noorte enesemaksmapaneku ja millegi suure kordasaatmise tahte tungid jäävad rahuldamata ning ärakasutamata. Sellest omakord on tingit liialt esilekündiv ametlikkus, pinnalisus ringi liigete omavahelisis kohtlemisis, mis takistab tõsisema sõpruse-poolhoiu tunde tekkimist ning kultiveerib ühes osas ringi liikmeis karjäärivaimu, sisemist tühjust, kõledust ja välist ülespuhutust, teises osas ka pettumust, loidust ja ükskõiksust.

Päaleselle halvab noorte autonoomsusele suunat teotsemistahet õpilasingide tegevuse järele valvavate hooldajate ⁵⁾ (= õpetajate) olemasolu. Hooldaja instituudi näol on tõkestet noorsooliikumise põhilause järgimine, mille formuleeris Saksa noorpõlv kuulsal Meisseneripäeval (1913. aastal): „Noorsugu tahab oma elu korraldada iseene määramisel, oma enese vastutusel sisemise tõetunde järele.

2) Ideoloogia ebamäärasus.

Ei oleks vististi õiglane väita igasuguse ideoloogia puudumist meie tänapäeva noorsooliikumises. Ent pea-

⁴⁾ Kuigi läbirääkimisel võimaldub pealtkuulajailgi omi seisukohti ette tuua, siiski seda ainult üksikuil (juba aeg asetab selle võimaluse täieliselle kasutamisele piirid). Tavalisti on aga ettekanded sellised, et seal üldse pole millegi üle mõtteid vahetada, vaielda, isiklikke arvamisi esitada (mingi raamatu sisu refereerimine).

⁵⁾ Sel puhul muidugi, kui hooldaja mitte ainult ei valva, vaid ka juhib noorte tegevust, kui ta suudab leida noortega seesmise kooskõla, kui ta suudab võita noorte täielise usalduse, nii et temas ei nähta mingit ülevaatajat, vaid hääsoovlikku nõuandjat ja sõpra, on õpetajate kaasatõmbamine noorsooliikumises teravutatav. Seda juhtub aga harva. Harilikult puuduvad õpetajail-hooldajail eeldused noorte pürgimuste ja hingeelu avalduste mõistmiseks või aeg noorte toiminguisse süvenemiseks. Ja siis võetakse oma kohustust puhtvormiliselt, mistõttu tihti avaldetakse noorsoo isetegevusse koguni negatiivset mõju.

me küll nentima selle udusust, ebamäärasust. Praegusaja noorsooliikumise tegelaste enamikul puudub käsitlus noorsooliikumise olust, eesmärgest ja teist. Veel enam: neist küsimusist ei kõneldagi või kuigi, siis põgusalt, mööda minnes. Selles suhtes oleme läind tagasi igatahes hiiglasammu võrreldes meie noorsooliikumise hiilgepäeviga. Alateadlikult tuntakse ju nüüdki nooruskultuuri tarvet. Kuid milline see peaks olema, kuis on see saavutatav, sellest on arusaamine segane, laialivalgav. Noorsooliikumise endine ideoloogia, mis püstiteti kooli-noorsoo kongressel, on praeguse noorpõlve juures juba unustusse langend. Vastset pole aga loodud ega vanagi üles aratet. Ja nii siis tammub meie käesaja noorsooliikumine sihituses.

See eesmärkide tumedus on kindlasti tähtsamaid põhjusi, et noorsooliikumine elab üle langusajajärku. Selged ja veenvad tulevikutähised haaraks noori võrratult enam ja kannustaks neid intensiivsemalle tegevuselle.

3) Liikumist juhtiva keskorganisatsiooni ja organisatsioonidevahelise kontakti puudus.

E. Koolin. Keskliidu varjusurma langemisega on hääbünd noorte teotsemist koordineeriv tsentrum ja ühes sellega side noorsoo organisatsioonide vahel (viimne kongress oli 1926. a.). Et keskorganisatsioonil on väga suur tähtsus kohapealsete organisatsioonide töhe, see on iseenesestki selge. Keskorganisatsiooni väljalangemisega on kadund jõuduandev, tegevuselle kihutatav ja laiaulatuslikke ühissettevõtteid organiseeriv keskkoh. Nüüd töetatakse ainult kohtadel omaette. Ja pole imestamisväärne, kui sellises rühkimises — teisist kaasnoorist lahutatuna — tihti väsitakse, tuimutakse ja kõigele käega heidetakse. Kokkupuutumine otsekohese läbikäimise teel (kongressid, suvipäevad jne.) või ühenduses olemine kirjavahetuste kaudu mujal olevate teotsevate noortega on selleks lätteks, kust ammutetakse üha uusi mõtteid, kavatsusi, lootusi ja usku eesolevaiks ettevõtteiks. Selliste sidemetete ja kohtamiste ellukutsujaks suu-

remas ulatuses saab olla üksnes organisatsioon.

Kõikide seni käsitletud tegurite koosmõjul on soikund meie noorsooliikumine. Need varjuküljed on enamasti eemale peletand andekamad, elavamad ja liikuvamad tüübid, kes on läinud kas karskusringesse või andud korporantismi vaimu viljelemisele ning ühepäevaliblikalise naudingukultuuri kultiveerimisele, pidades tähtsaks ainult tänast päeva — „võib olla, et mind homme enam pole“ — ja enese mina — „pärast mind tulgu või veeputus.“

3.

Noorsookarskusliikumise alged ulatuvad tagasi 1919-dasse aastas (esimene noorsookarskusorganisatsioon „Noorsoo Karskusühendus“ asutati 12. x. 19. Tartus). Eialgu polnud noorsookarskusliikumisel (kui mitte arvestada esimest pea-raugevat vaimustustuhinat) suuremat menu. Oli üldiste õpilasühingute õitseage. Ja ärksamad noored olid koondunud neisse. Erisihiliste noorsooorganisatsioonide vastu tuntu vähe huvi. Muide osutus noorsookarskusorganisatsioonide tegevusala siis hoopis kitsamaks kui olevikus. Nii figureerisid esimese noorsookarskusorganisatsiooni tegevuskavas ainult järgmised punktid: 1) tutvumine karskuskirjandusega, 2) karskusaate propageerimine sõprade-noorte seas ja 3) uute liigete juurdevõitmine.

Aga noorsookarskusorganisatsioonide tegevusprogrammi avarumisega (XII. karskuskongressil 1922. a. vastu võet resoluutsioonis — A. Elango poolt esitat — rõhutatakse noorsookarskustöö eessihina puhtkarskustöö kõrval noorsoo idealismi ja positiivse ilma vaate arendamist, isetegevuse ja karske löbu võimaldamist) ja E. Noorsoo Karskusliidu ellukutsumisega tugevneb käsitletav liikumine järjekindlalt. Ent päätouke andis minu arvates noorsookarskusliikumise arenemiseks just üldiste õpilasühingute killustamine normaalpõhikirjaga erisihiliseks ringeks. Sest siis jäid karskusringid ainukesiks enam-vähem üldsihiliseks, eluliste ees-

märkidega (teiste tegevuspiirkond oli spetsiaalsema ilmega) noorte gruppideks. Sellel puhul kasvas ju ka karskusringide arv tunduvalt.

Ja nii viisi pidevalt progressi tähe all liikudes (mõningad lühiajalised seisakud ei muuda siiski üldist arengu joont) on noorsookarskusliikumine, mis algul oli vaid üldise noorsooliikumise alaliikumine, erieesmärgiliste püüete ja taotlustega noorte rünnak, viimaste aastate jooksul suutnud üldisest noorsooliikumisest mööda minna ja selle koguni kaugele maha jätta.

Noorsookarskusliikumise elujõulisus saab meile selgemaks ja rohkem mõistetavamaks, kui eritella selle neid külgi, mis osutusid üldise noorsooliikumise nõrkuse ja allakäimise põhjusiks.

Asudes nimetat momentide käsitlelule — eelmise peatükiga võrreldes vastupidises järjekorras, peab mainima et

1) Noorsookarskusliikumisel on E. Noorsookarskusliidu näol kindel keskoht, mis toetab ning õhutab jõudumööda kohapealseid harrastusi ja püüab soodustada võimalikult arvukate sõprussidemete sõlmimist kui ka ühistunde tekkimist karskete noorte seas sagedaste ülemaaliste kokkutulemistega näol (kongressid, suvipidustused jne.). Järelikult ei tarvitse noorsookarskusorganisatsioonil kannatada üksildust ja mahajätust, milline tunne paneb põdema paljud teised noorsooorganisatsioonid.

2) Noorsookarskusliikumise ideoloogia on selge: alkoholivaba kultuurõhkkonna loomine noorsoos. Selle noorsookarskusliikumise ideoloogilise põhimaksiimi kõrval on peetud isenesest mõistetavaks üldelureformistlikkude printsiipide seiramist. Nii on elureformi tähtsustamine ja noorsookarskusliikumise mugandamistarbe rõhutamine eluuuendusliikumise aluseile kõige üldisemalt võetuna leidnud aset pea igal noorsookarskuskongressil, olgu referaates, resoluutsioones või mõtlevahetuis. Elureformi küsimusille on langetet pearaskuspunkt ka kavatsetavate suvipidustuste töökoosolekute kavas. Ja üldse on raske kujutella

noorkarsklasi, kes poleks läbi imbutet ühtlasi elureformi vaimust selle sõna laiemas mõttes. Nii et noorsookarskusliikumise baasiks osutub seega üldisemalt sõnastetuna: uue, sisemisest kultuurist hingestet, sotsiaalsest tundest kantud ja parema tuleviku püüdes õilistet elustiili maksmapanek noorte teotseskelus, mis moodustaks vastukaalu tänapäeva elus domineerivale elupõletamisele ja endamürgitamisele. Nagu siit järgneb, pole noorsookarskusliikumise ideoloogia mitte ainult selge, vaid ka üpris avar ja omalt põhitoonilt täitsa vastav noorsoo protestivaimule ning maailma ümberloomise tungile. Kui noorsookarskusliikumises aga tegelikult see elureformistlik joon jääb täiesti varju puhtkarskussihiliste ürituste taha, siis on siin süüdi niihästi noorsookarskusorganisatsioonide kohapealsed olud kui ka eluuuendusliikumise arenematus meil, kust eeskujuga hankida ja lõpuks sellealaliste võitude varjatud olek — need on ülekaaluvalt sisemist, hingelist laadi ega paista otsekohe silma.

Igatahes võime öeldu põhjal tõdeda, et noorsookarskusliikumise ideoloogia on palju kutsuvam kui mõne spordi- või maleringi oma, mille sihiks on võimiste arendamine ja teadmiste kogumine teatavalt pisialalt.

3) Organisatsioonivorm on noorsookarskusliikumises küll sama kui muuski noorsooliikumises, mis minu subjektiivse veendumuse järele osutub ka käsiteldava liikumise valusaimaks kohaks, kuid karskusasi on siiski selle tüüpilises organisatsioones enam viljeldav kui mõni teine ahtam, vähemeluline ala. Nimelt on karskuringes see ühekülgus, piiratus, mille kirjutab ette teisile ringele juba nimi, enam välditav kui mujal. Karskusaade on ühendusse-viidav kõigi elualadega ja võimaldab seega elu kui terviku haaramist karsklase huvipiirkonnast ja küsimuste reastikust lähtudes. Ja üks karskuringi eesmärk ja mõte ole teiste õpilasringide omist teravalt lahkuminek. Kui muis õpilasringes harjutatakse omi vastavaid kalduvusi ja rõhkenetakse sellekohast mälubagaazi,

kui seal püütakse lihtsalt üht oma vaimlise elu ala⁶⁾ täiuseni välja arendada, siis karskuringlasi iseloomustab eriline eluviis — karske olek — ja selle levitamiskatsed kõikjale (eeskätt muidugi karskusasjast eemal seisvasse noorsoosse). Seega sisaldub karskuringide olu enne kõike enesekasvatamises ja kogu noorsooliikumise karskelle aluselle seadmise soovis, mitte niivõrt aga enesearendamises ja -täiendamises. See pole vaikne omaette nokitsemine, vaid elu parandamissoovist välja kasvav võimas revolutsiooniline rünnak.

Ka on karskuringes ettekannete valmistamine noortele meelepärasem ja huvitavamgi ning seetõttu vähem jõupingutusi nõudev kui vast teisel. Mujal ammutetakse ju referaatide materjal pea eranditult raamatuid — ja teisiti on see vaevalt mõeldavgi. Karskussisuliste ettekannete koostamisel sellevastu võib kasutada rohkesti isiklikke kogemusi, tähelepanekuid, kuuldusi ning iseseisvate otsustustega esineda, mis teevad esitelmi mahlakamaks, elulisemaks ja ligidasemaks. Ja samuti on siis garanteeritud mõttevahetuste elavus. Kõigist neist eeldust tingituna on võimalik rohkearvulise noorte pere aktiivsustumine karskuringi töös.

Ent lõpuks ei saa hoiduda veel kord tähendamast, et organisatsiooni vormist sõltuv kitsus (tegeletakse ju ikka ainult karskus- ja elureformi küsimustega) paneb siiski kindlad piirid noorsookarskusliikumisele kaasatulevate noorte arvule ja ei lase sellel liikumisel täiel määral omi eesmarke saavutada. Nolens volens peame väitma: organisatsiooni vorm on noorsookarskusliikumise nõrk moment.

Kokkuvõttes võime lausuda: tänapäeva noorsookarskusliikumine on üldise noorsooliikumise võrreldes hoopis paremais tingimuses, kuigi sellelgi on takistavaid tegureid, mis põhjustavad paljude noorte kõrvalejäämisel

⁶⁾ Spordiringid arendavad küll kehalisi võimeid, kuid ka ainult neid.

Pärnu kutsub...

Jälle seisab ees üleriiklik noorte kokkutelek — seekord suvipidustusiks parkiderohkesse Pärnusse. Vaevalt leiduks Eestis paremat kohta noortele enda uue elustiili ja elureformitahte selgitamiseks ja deklareerimiseks, kui seda on Pärnu, kauneim meie linnadest (vähemalt suvel). Siin, jalutades suise pööripäeva õrn-hämaratel õhtutel piki lõputute parkide nõorsirgeid teid ning hingates endasse žasminide, levkoide ja reseedade joobnustavat õhku, või nooruslike röömahõisketega tormates vastu merelt veerevatele laineile, paisates vikerkaarivärveid piisku kohe sinevatat taevast, või püükese lõõmas mõnuledes lebada tuultvarjavas põõsastikus kuumal liival — siin vast tunneb, kuis mingi salapärane jõud paneb värisema hinge õrnenad keeled, kus elu omab argipäevsest palju suursugusema ilme ja võimsas ekstaasis tahaks otsekuu süleledda kogu maailma... Rohked lilleistandused, endi maitsekuses sammu pidavad iga nõudlikumagi välismaa linna (näit. Stockholm, Viini) omadega, ulgumerest vähemalt paari piigala võrra soem laht, garneerit ühelt poolt kauguses sinava Tahkurannaga, teiselt poolt Manilau ja läbi õhtuse hämaruse nii veetlevalt vilkuva Sorgu tulitorviga, linna kuulsusriikast minevikku nii elavalt meele-

tuletav peatseltavatav L. Koidula ausamas ja veel palju muud — kas sellest kõigest pole küllalt, et võimsamalt, kui seda suudaks ükski teine koht, kutsuda kogu me noorsoo paremik üheskoos veetma enda esimesi nii suurejoonelisi suvipidustusi? Ent lisaks sellele — meie haridusele kõrgema juhi — härra haridusministri lubadus isiklikult need suvipidustused avada, hulk ettekandeid isikult, kes me noorpõlve küllalt tuttavad on, et soovitusi mitte vajada, nagu kirjanik J. Barbarus, mag. A. Anni; dr. J. Vilms j. t., üleriiklik noorte kunstiõhtu, karskusliikumise 40 a. kestvuse juubelikongress, väljasõidud ja mitmesugused lõbustused — kas oleks veel midagi, mis väärt oleks suuremat osavõttu, kui kõik see!

Kas ma tõesti eksin uskudes, et 27.—30. juun. s. a. Pärnust ei puudu ükski noorur, keda koos teiste omaealistega noorsooliikumise ridades on tiivustamas „kirg kaunima keskpäeva poole“? Kellel võimalik pole sõita raudteel, tuleb jala, ent tulemata ei jää ükski!*) A. Elango.

*) Mitte unustada kaasa võtta „Noorkarsklase laulik“ ja supelkostüüm (viimaste määruste järele peab ka meesterahvastel olema üleni trikoo).

Noorsoo ajakirjad 1928/29 õppeaastal.

Tänapäeva noorsoo hingeelu mõistmiseks, püüete ja harrastuste fikseerimiseks pakuvad tänuväärt ainet noorsoo ajakirjad. Keda huvitab jällegi meie kirjanduse tulevik, võib leida hulga noortegi seisukohalt keskpäraste ja väärtusetat katsetuste autorite kõrval neid, kes paarikümne aasta pärast meie kirjandusliku tänapäeva ilme määravad. Käepärast olevaid ajakirju*) lugedes võib konstateerida kõige päält huvi langust noorsooliikumise probleemide vastu (osalt on see seletatav sellega, et osal noorsooliikumises domineerivad osa mängivail org.-el pole käsitet ajal ajakirju ilmud). Paljude juures tundub, nagu oleksid need muutunud vanade toimetet ajakirjade vähendat ja halvaks koo-piaiks. (Näit. „Nooruslooming I“). Puudub noorte spetsiaalne joon, värskus ja trots, mida võis kohata varem ilmud noorsoo ajakirjades. On see märgiks, et noored ju varakult „realistlikult“ mõtlema hakkavad ning niisuguste tühiste asjadega nagu oma maailmavaate loo-

misega vaeva ei näe, võttes vastu valmina ümbritseva seltskonna karjääri tegemisele ja naudingulle suunat ideoloogia, ei julge ot-sustada. Ent kui üks lugupeetud kirjanik laus-us resigneeritult, et noored ei tegele nüüd ju muuga kui reas marssimisega ja spordiga, siis tundsin, et ses oli palju valusat tõtt. Tahaksin vaid öelda „noored en amikus“; üksikuid ja röömustaval viisil kõikjal, laialipillatuina üle maa, ikka leidub, kes ei rahuldu olevaga vaid kelle püüded on suunat uue ja parima poole.

Enam on siirdunud ilukirjanduse produt-seerimiselle ning tõlgete harrastamiselle (viimane paistab eriti silma Vestholmi gümn. aastaraamatus ja T. T. G. ajakirjas). Ilukirjandus-likkude katsetes juures peatudes võiks märkida, et noorte loomingu üldtuntud sentimentaalne põhitoon, nooruslik maailmavalu ei näi enam domineerivaks jooneks olevat. Keel on enamikus ajakirjades uuenduslik, kuid seejuures röömustavalt ilma lialdustesse kaldumata. Tundub, et keelt enam ei demonstreerita, vaid, et uuenduslike vorme ja uusi sõnu teadlikult nende paremuse pärast tarvitatakse. Igatahes pole enam põhjust kaevata nagu Fr. Tuglas seda tegi, rääkides noorsoo ajakirjadest („Looming“ nr. 3, 1923, lhk. 237): „Nende lialdustega antakse just kõige parem sõjariist keeleuuduse vastast kätte. Viimastel pole

*) Kahjuks pole mul võimalik kõiki 1928./1929. a. ilmud noorsoo ajakirju käsitada; saan konsekvantse tömmata vaid nendest, mis on saadet noorsooliikumise keskarhiivile. Olgu siinkohal veel kord noorsoo ajakirjade toimetustele meelde tuletet palve saata ajakirju nimetat arhiivile (Tartu, Jakobi tän. 8). Soovikorral tasutakse ajakirja hind.

tarvis enam paroodiate septsusega vaeva näha.

Kuna arvatavasti „Kevadiku“ lugejaid huvitab, kus ning millised ajakirjad ilmuvad, siis loetlen need.

„**Müilang**“ IV. Kevadtalvel 1929. H. Treffneri gümnaasiumi õpilaskonna väljaanne. Toimetaja E. Teppan. 20 lk. Trükit.

Sisult küpsemad ning väliselt soliidsemad noorsoo ajakirju. Toimetaja esikirjuti- ses „Saateks“ konstateeritakse tänapäeva noorsoo enamiku aatelageid ning märgitakse vähem kokkupuuteid huvidele madalalt suunatud noorte tahte puudust parema järele. (Ent eks ole viimne ka esimesele tagasiviivad. Väljapääsuteeks näib olevat: küpsemisaastail selle põhjuseina miljöö mõju kõrval üldse seltskonna ning kirjandusega, kellega tihe kokkupuutumine iseenesest mõistetavaks teeb hedonistliku (hedonism — õpetus, mille järele elu sihiks on nauding) ellu suhtumise ning enam viibimist suurvaimude tõstvatel ning jõuduandvatel töödel, näit R. Rollandi, H. Ibseni, L. Tolstoi j. t. hulgas. A. K.) Sisuks veel artikkel H. Treffneri gümnaasiumi ajaloost (gümnaasium 45 a. juubeli puhul), ilukirjandust, kroonikat, ülesvõtteid ja karrikatuure. Luuletusist parimad E. Teppani omad, eriti *** päälkirjastet. Novellidest õnnestunum E. Kahari „Kolimisel“, kuigi ka P. Vahi „Õhtupoolikul“ osutab autori kirjanduslikku andi. F. Huigi ülevaade õpilaskonna tööst 1928./29. näitab, kui võrd intensiivselt Treffneri gümnaasiumi noored töötavad isetegevuse alal.

T. T. G. Nr. 1—10, I. a.-k. Väljaandja Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi õpilaspere. Peatoimetaja A. Raud. Tegev toimetaja E. Tillemann nr. 1, 2) ja J. Post (nr. 3—10) 16 lk. Mimeografeerit.

Häid ajakirju, sisaldades muu hulgas väärtuslikku kaastööd õpetajate J. Aaviku (artikkel „Eesti keeleuudendus“), V. Freymanni (artikkel „Noorsoo maailmavaatest“), A. Raua j. t. sulest. Ent ka õpilaste kaastööd on läbi-segi üle keskmise (käsitlet ajakirju võrreldes) tasapinnal. Tugevalt rõhutat kirjandusteoreetiliste huvidega (ilmne dir. J. Roosi mõju) sisaldades isegi teatriarvustusi, kusjuures „Hamletist“ Vanemuise lavalt rääkides veidi hoolimatult tinti tarvitatakse. (Vaesed Pöder — Hamlet ja Suvorova — Ophelia on siin saand vist küll kõige mahategevama arvustuse osaliseks, mis ealeski nende osaks langend.)

Suure osa ajakirja ruumist võtavad enda alla täpsed andmed õpilaspere ning ringide tööst.

J. Vestholmi gümnaasiumi õppurite ringi aasta- raamat (ilmunud 1929. a.). Toimetaja J. Rebane. 40 lk. Opolografeerit.

Sisaldab peamiselt tõlkeid inglise, ungari, soome, ladina, prantsuse, vene (üllatav võõr- keelte tundmine) keeltest. Tõlgitakse muu- seas Barbusse, Tagoret, Dostojevskit, Ruskini, Rigaut'i. Sisaldab ka huvitavaid andmeid ringi asutamisest ja tööst. Algupärandaist Pika Veitsi luuletused parimad.

„**Ajatar**“ XII. Märts 1929. J. M. Paide Ühisgümnaasiumi Noorsoo Liit. Toimetaja E. Kustman. 24 lk. Trükit.

Sisuks ilukirjandust. Parim Albert Ran- nastu sonett „Sügislein“ Ideelt huvitav on sama autori õudusjutt „Viirastus“ („Ajatari“ novellivõistlusel I. auhinna saand). Hääd on joonistused J. Kullerkupult.

„**Välje**“ nr. 1 ja 2/3, II. a.-k. Tõrva ühis- gümnaasiumi karskusring. Toimetus A. Haas, L. Ilisson, O. Kõresaar. Sapirografeerit.

Sisuks peamiselt ilukirjandust. Vormilt saa- matuist luuletusist õhka ometi mujal nii vähe esinev nooruslikkus vastu. („Tahan saada ju mõtlejaks, Tõe teede tallajaks...“) Parim murdekeelne A. Sikka luuletus „Kriips karja- elu“. Artikleist huvitavam E. Treu oma „Väärtusline töö“.

„**Metsatar**“ nr. 1—7. I. a.-k. Ü. E. N. Ü. Kolga-Jaani osakonna häälekanaja. Toime- tus: O. Ibius, M. Erenbuš, M. Simon. 4 lk. Sapirografeerit.

Sihiteadlik maanoorsoo ajakiri. Sisuks peamiselt artikleid ja informatsiooni osakonna tööst. Ajakirja kandvaks jõuks näib olevat O. Ibius, kelle sulest on muuseas asja tuuma tabav artikkel „Noorusautonoomia“.

„**Karuohakas**“ nr. 1, 2. I. a.-k. E. Tütar- laste Gümnaasiumi (Tartu) õpilasuühingu kir- jandusring. Toimetaja ? 16 lk. Esimene number masinal kirjutatud, teine trükit.

Sisuks peamiselt ilukirjandust. Tähelepanu köidab esimeses numbris leiduv Viatori skits „Naisgümnaasiumist“, stiili küpsuse järele ot- sustades mitteõpilase töö. Käsitet on naise tüüp nagu seda autor näha tahab. Sellel nais- gümnaasiumi abiturientidel on ühiseid jooni Randvere Ruthiga („Noor-Eesti“ III. album), käsituse julguselt ei jää Viator Randverest kuigi palju taha.

„**Nooruslooming**“ nr. 1 — november 1928. I. a.-k. Väljaandja A. Vendt. Vastutav toi- metaja A. Bachmann. 16 lk. Trükit; Narva õpilaste ajakiri.

Sisuks veidi ilukirjandust, enam artikleid, pipardet karrikatuuridega. „Looming“ jätab mulje, nagu poleks ta „nooruse“ oma. (Muidugi on ta seda, kuid ainult veidi blaseeritud noorte oma). Tundub liig ajalehelikku stiili. Sisu koostand ja päälkirjastand arvatavasti vilund ajakirjanik, kuid sisu ise kahvatu. Naljades ja kallaletungis kahele algkooli juhatajale, kes ei olevat luband oma õpilasi riigivanema Tõ- nissoni Narvas viibimise puhul spaléerideks, tundub parteipoliitika (küllap vist vastutava toimetaja, kes ühtlasi „Narva Postimehe“ toi- metaja, armust) noorsoo ajakirja toomist. Mär- kida võiks veel, et täna rohketele kuulutustele on see vist ainus trükit noorsoo ajakiri, kes puudujäälkidega ei maadle.

„**Põhjanaan**“ nr. 1. I. a.-k. Tartu linna tööstus ja majandusõpilaste kooli rahvuslaste koondise ajaleht. Toimetaja: A. Jürgenson. 4 lk. Trükit.

Sisuks artikleid ja teated.

„Hõõguvad sõed“ nr. 1, I. a.-k. Viljandi I. III. algkooli karskusring. Vastutav toimetaja E. Valdman. 8 lhk. Šapirografeerit.

Sisuks ilukirjandus, karrikatuurid, ristsõnade mõistatused, küsimused ja vastused. Algkooli õpilaste kohta ajakiri hää. Kurioosumina võiks maini uute sõnade („muste siluette“) kõrval esinevat žargooni („limpsis huuli“).

„Noorsepp“ nr. 1. E. Noorseppade Liidu häälekandja. Toimetaja ? 32 lhk. Opolografeerit.

Kuigi ajakirja väljaandjana mainitakse

noorseppade liitu, paistab silma asjaolu, et kõik kirjutised on Tallinna noorseppade maleva liikmeilt (seda rõhutekakse eriti, initsiaalide alla maleva nimetust asetades). Sisuks artiklid ja ilukirjandus.

„Eesti Skaut“ nr. 1—6, VIII. a.-k. Eesti Skautide Maleva häälekandja. Toimetaja A. Grönberg. 8 lhk. Trükit.

Elavalt ja huvitavalt toimetet ajakiri. Sisuks erialised skoutismi puutuvad artiklid, kroonika, veidi ilukirjandust. A. Künq.

Noorte karskustoimkondadest.

Kui koolinoorsool on omad karskusorganisatsioonid, millised tähelepanu väärivat osa on etendanud noorte karskusveendumuse kujunemisel, siis puudusid need senini noorsool, kes algkooli lõpetades edasi õppima ei lähe. Pääpõhjus nende puudumises langes kohase org-i vormi puudusele. E. Noorsoo Karskusliidu poolt mõni aeg tagasi (märtsis) kokku kutsutud nõupidamiskooolekul leiti sobiv org-i vorm, tööteti välja kodukord, tegevuskava ning asutamisjuhised (milliseid on võimalik saada E. Karskusliidult ja E. N. Karskusliidult). Kuna nüüd puhttehnilised raskused kõrvaldet, oleks viimne aeg töö algamisega. Soovitame liidu üksikliikmeil (eriti vanemal keskkooliõpilasil), kes suve maal veedavad, oma ümbruskonna karsketel noortel abiks olla toimkondade asutamisel. X. karskuspühal, 4., 5. mail s. a. on ka, kohaliku keeluseaduse küsimuse selgitamise kõrval eriline tähelepanu pööratud noorte karskustoimkondade asutamisele. Avaldame siinjuures E. Karskusliidu häälekandjast „Külvajast“ nr. 3, 1929. a. liidu üleskutsesest „X. karskuspüha pühitsema“, selle osa, mis noorte karskustoimkondi puudutab.

„Meie karskusliikumine on seni silmas püdanud peamiselt kaht ala: täiskasvanute ja koolinoorsoo (ka laste) karskustööd. Koolides on meil kokku mitusada lootus- ja karskusringi ja täiskasvanuul paarsada karskusorganisatsiooni, kuid võrdlemisi vähe on seni tähelepanu võidud pühendada sellele osale noorsoost, kes algkooli lõpetades iga aasta ellu astuvad. Ja neid on kümneid tuhandeid.

Miks aga seda osa noorsoost on praegu tarvis erilise hoole alla võtta? Eestkätt on see tarvilik nende noorte pärast, kes koolis on olnud lootus- või karskusringis. Koolist lahkudes ei saa ta enam sinna kuuluda, täiskasvanute karskusorganisatsiooni jaoks on ta veel noor (13—14 aastane). Jäädes ilma toeta ja

Kirjavahetuse naabermaa noorkarsklasiga!

Nende ridade kirjutaja sai hiljuti Riia üliõpilaste karskusühenduse juures töötava keskkooliõpilaste ringi juhatajalt kirja, milles paluti saata paar aktiivsema eesti karske koolinoorsoo org-i aadressi. Nimelt soovivad selle ringi „Saulatars“ liikmed astuda eesti kaasvõitlejatega kirja,

tegevusvõimalusteta — neis aastais aga on noortes elav tung tegutsemiseks — hävitab seltskonna alkoholiseeritud õhkkond sagedatel juhtudel koolis omandatud karskusmeelsuse, ning välismõjutustele ses eas kergesti alistuv noor kaldub paheliste teedele. Saab ta nii vanaks, et võib täiskasvanute karskusorganisatsiooni astuda, on ta karskusaastest juba võõrdunud ja uuesti teda sellele võita on juba palju raskem. Ses mõttes omab nende noorte vaheaastateagene karskustöö määratu suure tähtsuse meie karskusliikumise üldise edu mõttes. Seepärast eriti õpetajad, kes koolides lootus- ja karskusringide tegevust juhivad, hoolitsegu iseäranis, et nende karsked kasvandikud ei läheks kaduma karskusliikumisele.

Küsimuse korraldamise tarvidus on juba tükk aega karskustööd korraldavates keskkohades kõne all olnud. Raskusi tegi kohase organisatsiooni vormi küsimus. Jõuluaheajal peetud Noorsoo Karskuskongressil vastu võetud otsuse tagajärjel hakkas asi ka tegelikult liikuma. Nelja liidu (Eesti Karskusliit, Eesti Naiste Karskusliit, Eesti Noorsoo Karskusliit, Eesti Õpetajate Liidu karskustoimkond) ühisel nõupidamisel lepitati kokku, et noori tuleb hakata organiseerima erilistesse noorte karskustoimkondadesse, kes tegutseksid Eesti Karskusliidu poolt kinnitatud kodukorra alusel. Nende toimkondade tegelik juhtimine aga läheks Eesti Noorsoo Karskusliidu kätte, kelle liikmeks toimkonnad astuksid. Igal toimkonnal on kodukorras ette nähtud täisealine hooldaja, kes toimkonna tegevuse eest vastutajaks on (nagu koolideski tegutsevates ringides).

Kuna ülemal nimetatud organisatsioonid kõik selle ala arendamisest huvitatud, siis tunnistati tarvilikuks pidada iga aasta nende ühiseid nõupidamisi tegevuse üldpõhimõtete ülesseadmiseks.

teadete, ülesvõtete vahetusse. Kirjavahetuse keeleks võib olla saksa- ja vene keele kõrval ka eesti keel, kuna mõned nimetatud ringi liikmeid seda valdavad. Noored, keda läti kaasvõitlejatega ühendusse astumine huvitab, pöördugu T. Zommersi — Blau-mana üla 26—50, Riga — poole, kes saadet kirjad oma ringi liikmeile edasi toimetab (hiljem toimuks kirjavahetus muidugi otseteed). A. K.

Noorsoo töömailt.

Paide Ühisgümnaasiumi Noorsoo Liidust.

Paide Ühisgümnaasiumi Noorsoo Liit on oma kaheksaastases tegevuses pidevat ja järjekindlat tööd näidand. Liidul on praegu üle 180 liikme. Töötab järgmiste osakondadega: kunsti-teadus, karskus, loodus ja muusika, pääle nende on liidul oma lugemistuba pea kõigi ajalehtede, ajakirjadega, neist 4 välja maalt, raamatukogu umb. 500 köitega, segakoor ja ajakiri „Ajatar“, millise 12. number enne pühi ilmus trükitult. „Kevadik“ levib üle 80 eks. Pääle rohkearvuliste referaat-vaetuskoosolekute, perekonna- ja huviohhtute, oleks mainimisväärt käesoleval tegevusaastal korraldet hõimuahtus, Lessingi õhtu, kirjanduslik kohus Ed. Vilde „Külmale maale“ üle, kolm kirjatööde võistlust, kõnevõistlusi, lindude täis-toppimise kursus jne. Suurimaks sündmuseks pääle V. noorsoo karskuskongressi korraldamise oli Liidu pidu 2. märtsil s. a., kus kunstnik Aug. Roosilehe lavastusel ette kanti G. Kaiseri draama „Gaas“. Kevadel on kavatsusel korraldada kontserti ja karskusosakonna perekonnaõhhtut, kus lavastatakse L. Andrejevi „Inimese elu“ kaks vaatust, ja karskuspüha puhul kontsertmitungut. Alaliselt töötavad karskusosakonna juures 2 õpiringi, kes päämiselt elureformi ja karskusküsimusega tegelevad. Karskuseksame on senini annud üle 100 õpilase. Käesolev tegevusaasta lõpeb Liidul noorsoo süvipidustustest osavõtmisega, kuhu tahetakse tulla võrdlemisi suurel arvul. P. V.

Noorsootegelaste ja kõnekunsti kursused Tallinnas.

E. Noorsoo Karskusliidu Tallinna osakonna poolt korraldeti 12. III — 22. III. noorsootegelaste ja kõnekunsti kursused, millised üldiselt õnnestusid hästi. Osavõtjate arv, arvestades ennepühise kibeda ajapuudusega, oli võrdlemisi suur — keskmiselt 30—35.

Eriti näis huvitavat kõnekunsti osa, mida käsitasid hrad J. Piiskar ja H. Laur. Teisist lektoreist ja käsitlusist oleks nimetada hrad: dr. H. Roos „Noorsoo- ja karskusliikumise alus ja olemus“, mag. A. Elango „Noorsooliikumise ülevaade“, E. Vender „Tegelik töö org-es“, A. Meikop „Omakultuurist“, I. Tõnisson „Oppuringide vaimsed alused“, dr. med. J. Vilms „Elureform“, A. Ploompuu ja P. Kochtitsky „Karskustööst“. —rR—

Rakvere Seminari õpilaskonna teotsenguist.

Aastaid tagasi elas Rakvere õpilaspere üle noorsooliikumisharrastuste haripunkti. Hiljem hahitus tegevusiha, vajub ülelinnaline kontakt keskkoolide vahel. Üksikuist kooldest säilutas aktiivseima õpilaskonna seminar, kus viimaselgi õppeaastal on sammut otsingute teed.

Seminaris töötab praegu viis õpilasorgi. Suurim neist on pedagoogika ring —

155 liikmega (õpilasi koolis — 194). Ringi juhib ksv! Saage. Tegevusaasta vältel on ring korraldand referaatkoosolekuid, mälestuspäevi, täiendand näitelava jne. Sügisel on kavatsusel kõnekursused. Ringi juures töötab ka kodukoha kirjeldamistoimkond õp. Parinbaki juhatusel, millise töö viljana ilmub vastav raamat — esimene sellel alal eesti pedagoogilises kirjanduses.

Karskusring (125 liiget) asutati 1923. aastal. Ring on ületand kriisiaja ja tegi käesoleval õppeaastal tisedat tööd kahe õpinguga. Liikmeskonda kuuluvad ka harjutuskooli õpilased oma lootusringi kaudu, millele k. a. märtsil alus pandi. Ring on E. N. K. liige. Ringi juhib ksv! Gross. Korraldeti võistluskirjutused kahes rühmas, maleturniir, simulaan (maleseksisioon) j. m. Karskuspäeva pühitsetakse omavahelise koosviibimisega.

Sportringil on liikmeid 80. Töötab tegevusportlase Diivini juhatusel. Korraldas referaate, suusa-, volley-, sisevõistlusi, paar jalgpallimatšigi. Kevadel on traditsioonilised kergejõustikuvõistlused.

Naturalistide ring (54 liikmega) töötab kahe fotorühmaga. 27. aprillil korraldetakse keskkoolidevaheline Itaalia õhtu valitud eeskavaga. Juhataja ksv! Kokk.

Majandusliku org-ina teotseb kooperatiiv. Läbikäik ulatub tegevusaastas alati kuni 15.000 kr. Koop. juures töötab ka laenu- ja hoiukassa, millisel seminaril õpilaspere elus äärmiselt tähtis koht. Aastas antakse laene välja kuni 100 korral a 10—80 krooni. Juhib ksv! Kurik.

Ei piirduta aga ainult ringide tööga. Käesoleval õppeaastal moodusteti õpilasisegevuse reorganiseerimiseks õpilasomavalitsuse printsibile tugiv koolkond, mille liikmeks on kõik seminari õpilased ja õpetajad. Koolkond võttis oma tegevuskavva pääle ülalnimetat ala veel kasvatuslikke küsimusi ja seminari elu üldise korraldamise.

Koolkonna tegevus osutub intensiivseks. On korraldet rida üldseminarilikke ettevõtteid. Antakse välja opalografeerit aegkirja „Tarmot“, millest ilmunud seni 4 nummert a 36—62 lhk. Viies number ilmub kevadeks. Aegkiri levib 155 eks. Kaastõid teeb seminaripere ja vilistlasedki. Sisult ja trükitehniliseltki tahab olla paremaid koolinoorsoo aegkirju. Korraldeti rida juubeliõhtuid (õp. Mesiäise, Fr. Schuberti, J. Liivi), pühitseti kooli 10. a. juubelit ja Vabariigi aastapäeva, peeti referaat-muusikaõhtuid, kevadkontsert, korraldeti lõpumärgi kavandite võistlust j. m. Töötab meeskoor ksv! Svartsbergi juhatusel. Ülal-dab õpilasraamatukogu, mis sisaldab ligi 500 valit köidet. Finantseerib ringe ja juhüb kogu õpilaspere isetegevust. Koolkonnal on aasta sissetulekuid 1600 kr., sellest toetust haminilt 250 kr. Ringid saavad oma tegevuskava täitmiseks a 70—300 kr. Rõhku on pandud ka näitelava täielikule kordasäädmisele ja talispordiabinõude (suuskade) muretsemisele.

Pääle ringide toimub koolkonna töö veel klassides, kus korraldatakse klassikoosolekuid, referaat-õhtuid, koosviibimisi ja antakse välja paljundet aegkirju. Ka klassid saavad rahalist toetust koolkonnalt.

Kogu koolkonna tegevust juhivad 4-liikmeline juhatus ja 18-liikmeline esindus. Viimane koosneb juhatusel, klasside-, ringide, ped. nõukogu, harjutuskooli ja vilistlaskogu esitajast. Juhatusel ja esinduse eesotsas seisab õpilane vanem ksv! Vassil.

Võru noorte karskustööd 1928./29. õppeaastal.

Tänavu on Võru noorte karskustöös algand uus järk — kaheaastase puhkuse järele on töötama hakand Võru Noorsoo Karskuseühing ja asutati Seminari Karskusring.

V. N. K. Ü. äratas varjusest Võrut külastav E. N. K. L. pääsekretär sügisel. Ühingu energiline juhatus, kuhu kuuluvad õpil.-d A. Samarütel, H. Mark, E. Maad, L. Leis, S. Kõiv ja õpet. prl. K. Punson, suutis lühikeses ajaga koondada enda ümber üle 100 noore. Kohe asuti töötama et võita ühingu poolehoidu ja tunnustust, mis tegevuse seistes oli täiesti hääbunud. Helgemaid momente tegevusest oleksid ühingu aastapäev, mil oli karskusjumalateenistus kirikus ja pidulik aktus, kus kõnega esines hra V. Ernits; siis veel kõnevõistlus, millest osavõtt oli elav. Võistluses kuus kõnelejat kolmest koolist, kõneldes ainele: „Noorte osa elureformis“. Esimese auhinna sai H. Mark (seminar); teise L. Leis (p.-gümnn.) ja kolmanda A. Samarütel (p.-gümnn.). Ka on korraldat alama astme karskuseksam, mitu kino-õhtut, üks huviohtu ja üks „Kevadiku“-õhtu ühiselt seminari karskusringiga. V. N. K. Ü. algatusel asutati ka noorsoo org.-ide ühine lugemislaud. Enne kevadet tahetakse korraldada veel keskmise astme karskuseksam, oleng karskuspühal ja jalutuskäik rohelisse.

Seminari karskusring õpil. H. Marga juhatusel kulutas tegevusaasta esimese poole peamiselt organiseerimisele. Tegevusest võiks mainida V. N. K. Ü.-ga ühiselt korraldat „Kevadiku“-õhtut ja seminari õpilaste karskusmeelsuse selgitamiseks korraldat ankeeti, mis näitas, et enamik õpilast on täiskarsked. Ka on karskusringil ellu kutsund seminari harjutuskoolis lootsuringi, mille töö juhtimine on peamiselt seminari karskusringlaste hooleks. Karskuseksamite ettevalmistamiseks töötab õpiring, mille töö tulemuseks oli 10. aprillil korraldat alama astme karskuseksam. Lähema aja tegevuskavas on ette nähtud keskmise astme karskuseksam, semin. õpil. vaheline kõnevõistlus ja karskuspüha pühitsemine.

Täiskarskuse alusel seisvate Võru Skoutide-Gaidede malevate ja Ugala Noorseppade Maleva tegevus on ka küll elustund, kuid karskustöö on neis tahaplaanile jäetud.

Üldiselt võib Võru noorte karskusorg.-ide tegevuses konstateerida progressi.

Noorkarsklane.

Ambla õp.-üh. „Püüde“ karskuskoolkonna tegevusest.

Org.-il on 25 liiget. Käesoleval tegevusaastal on ohrtrasti korraldat referaatkoosolekuid (8), küsimus-kostmise õhtuid (3), huviohtuid (4). Huviohtutel ilmub oma häälekananja „Hüüe“. Huviohtule tuleja peab lunastama ühe numbril „Kevadikku“. Korraldat on kaks kõnevõistlust ja väija kuulutat kirjatööde võistlus. Kõnevõistlusest teemal „Kodu kaunistamine“ on minu enese teha“ võttis osa 6 kõnelejat, teemal „Kuidas kasutan ma oma vaba aega“ — 10 kõnelejat. Auhindadeks anti kirjandust; kirjatööde võistluse esimesele võimaldetakse prii sõit noorsoo suvipidustusele Pärnu. Praeguse juhatusel koosseis: V. Mustel — esimees, K. Laks — kirjatöimetaja, pr. L. Aprilla — laekur. V. M.

Kirjavahetajaid liikmeid.

(Järg „Kevadik“ nr. 5, 1928/29 avaldetuile.)

Gerhard Jaogomägi (Üliõpilaste karskuseühendus), Elisabeti 20-3, Tartu; Linda Peet (Valga tütarl. gümnn. üldring), Kesk 19, Valga; Arnold Pihlak (Valga poegl. gümnn. karskusring), Jaama p. 3-2, Valga; Aleksei Reisman (I. O. G. T. Eesti looz „Kalevipoeg“), Vaksali 11-3, Tartu; Kaljula Teder (Üliõpilaste karskuseühendus), „Lõuna-Eesti“ toim. Valga.

Rahvakohus alkoholi üle.

E. Noorsoo Karskusliit kavatseb korraldada 9. mail s. a. Tartus rahvakohutu alkoholi üle. Süüdistajaks on V. Ernits, kaitsjaks on palutud R. Kangro-Pool. Senini on sellane kohus korraldat ainult Tallinnas (25. aprillil s. a.) Tallinna Haridusseltsi poolt.

„Kevadikku“ tellisid 1929. a. I. semigale org.-i liikmele: Tallinna I. I. tütarl. gümnn. kirandusring — 150 eks.; Tartu H. Treffneri gümnn. karskusring — 150 eks.; Läänemaa Õpet. seminari õppur-ühing — 120 eks.; Tallinna J. Vestholmi gümnn. õpil. ring — 100 eks.; Tartu Õpet. seminari enesekasvatuse ring — 100 eks.; Jõhvi ühisgümnaasiumi karskusring — 97 eks.; lisaku algkooli karskusring — 50 eks. „Kevadiku“ levik on tõusnud 2226 eks. päält (1928. a. lõpul) 2550. eks. pääle.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort.
Tegev toimetaja: Aleksander Küng, L. Kodres, F. Huik, E. Kubjas, I. Tõnisson.
Toimetuse kōnetunnid: tegevtoimetajal — iga päev 13—15 Jakobi tän. 8.
Toimetuse aadress: Tartu, pstk. 86, telefon 404.

K. Mattiesen, Tartus.

